

MARIANNE EN THEO HOOGSTRAATEN

ZE GAAT TOT HET UITERSTE. ALLEEN EEN KROON
IS GOED GENOEG VOOR HAAR KINDEREN

AMALLIA'S ERFENIS

A hand holding a golden crown with star-shaped spikes in a hallway. The crown is ornate, with a scalloped edge and several three-pointed star spikes protruding from it. The hand is positioned in the center of the frame, holding the crown as if about to place it on someone's head. The background is a dimly lit hallway with arches, creating a sense of depth and mystery.

DE CRIME COMPAGNIE

Proloog

Küstrin, Brandenburg
december 1620

Huiverend van de kou haastte Amalia, gravin van Solms en hofdame van Elizabeth Stuart, de koningin van Bohemen, zich door de ijzige straatjes van het uitgestorven vestingstadje Küstrin. Langs het oude hospitaal en de onderkomens van de garnizoenssoldaten liep ze naar een stenen trap onder aan de muur. Met grote stappen klom ze omhoog. Boven trok ze haar bontcape strakker om zich heen en keek uit over de rivier de Oder; een wit lint van ijsschotsen die traag een weg naar zee zochten. Met haar hand boven haar ogen tuurde ze in de verte. Eens zou daar Frederik van de Palts, de koning van Bohemen, toch moeten verschijnen, met in zijn gevolg haar geliefde Hubert von Anhalt, kolonel in het Boheemse leger. Ze miste hem, net zoals Elizabeth haar man Frederik miste. En ze hadden al meer dan een maand niets meer van hen gehoord.

Nog één keer keek ze in de verte, haalde diep adem en liep langzaam de uitgesleten stenen traptreden weer af. In plaats van in Huberts armen over de dansvloer van het koninklijk paleis in Praag te zweven, zat ze vast in dit godverlaten oord, op een schiereiland tussen twee rivieren, dat alleen te bereiken was over een weg die dwars door moerasland liep.

‘Hier zijn we voorlopig veilig,’ had koningin Elizabeth na hun aankomst opgewekt gezegd. Als koningin moest zij de moed erin houden, maar ze had van haar gezicht kunnen aflezen hoe groot Elizabeth de vernedering vond om Kerstmis en Nieuwjaar te moe-

ten vieren in een onverwarmd fort zonder feestverlichting en versiering. Zonder haar man, zonder haar luisterrijke hofhouding en nauwelijks voldoende te eten. Slechts een klein groepje getrouwen, onder wie zij en haar zuster Louise, had koningin Elizabeth niet in de steek gelaten na hun overhaaste vlucht uit het koninklijk paleis in Praag.

Wanneer ze daaraan terugsloeg, voelde Amalia de angsten van die dag weer. Kanonnen bulderden in de verte, vanuit meerdere plekken in stad stegen rookwolken op en overal om hen heen had ze mensen zien vluchten voor de snel naderende troepen van keizer Ferdinand.

Achteraf was het een wonder geweest dat ze uit hun handen hadden weten te blijven. Op de dag af een jaar nadat ze in de prachtige Sint Vituskapel tot koning en koningin van Bohemen waren gekroond, hadden de keizerlijke legers koning Frederik en koningin Elizabeth alweer verjaagd.

Het ergste was dat Elizabeth niet lang op de vlucht kon blijven, want ze was acht maanden zwanger van haar vijfde kind. Hoe ze het allemaal hadden gered, was nauwelijks na te vertellen. Het was vooral een stroom van bizarre, over elkaar heen duikelende beelden: hun koetsen die vastliepen in de sneeuw bij de grens met Silezië, een groep ruiters die onverwachts opdook en hulp bood, gezwog door dikke lagen sneeuw, de hoogzwangere Elizabeth achter op een paard, kleumen bij een in de haast aangelegd vuur en de oversteek van een met ijsschotsen bedekte rivier.

Elizabeth had haar op de tweede dag van hun vlucht toevertrouwd dat ze ervan overtuigd was dat de hertog van Brandenburg, een neef van haar echtgenoot, haar wel onderdak zou verlenen. Dat bleek niet het geval. Hij vreesde de wraak van keizer Ferdinand als hij hun hulp verleende. Bij Gods gratie had hij toegestaan dat ze hun intrek namen in het verwaarloosde, vrijwel verlaten vestingstadje Küstrin.

Een ijzige windvlaag sloeg haar in het gezicht toen Amalia het plein voor het fort op liep. Ze trok haar schouders hoog op en

stak haar handen in de zakken van haar cape. Tot haar verrassing kwam haar zus naar buiten hollen. Meteen toen ze haar zag bleef ze staan.

‘Gelukkig dat je er bent. Kom snel!’ riep Louise.

Een korte sprint over het plein en Amalia glipte langs de half openstaande poort naar binnen.

‘Is het zover?’ vroeg ze.

‘Ja.’ Louise maakte een opgewonden indruk. ‘Sophie heeft me gestuurd om jou te zoeken.’

‘Wie zijn er nog meer bij Elizabeth?’

‘Alleen Ann. Sophie heeft de andere hofdames weggestuurd. Ann heeft al eerder een bevalling meegemaakt, net als Sophie en jij.’

‘Nou ja, meegemaakt... Ik heb zonder veel te zien op afstand mogen toekijken hoe Elizabeth Ruprecht ter wereld bracht. Een vroedvrouw viste hem opeens onder Elizabeths rokken vandaan. Dat was het zo’n beetje.’

‘Elizabeth wil dat jij erbij bent, net als Sophie,’ zei Louise. ‘Ik moet zorgen dat er voldoende warm water is en dat het haardvuur blijft branden.’

Amalia wierp tersluiks een blik op haar twee jaar jongere zus. Voor een meisje van vijftien moest dit nog spannender zijn dan voor haar. Sophie, dochter van de graaf van Bentheim, was net twintig geworden. Ze was de oudste en had al een aantal geboortes meegemaakt. Hoe oud Ann precies was en hoeveel ervaring zij had, wist Amalia niet. Wat ze wel begreep was dat Elizabeth haar vijfde kind ter wereld moest brengen zonder ervaren vroedvrouw en zonder geneesheer.

Door de steenkoude gang holden ze naar de deur die toegang gaf tot het enige vertrek dat enigszins warm kon worden gestookt.

Elizabeth kreunde van de pijn op het moment dat ze binnenkwamen. Ze lag met opgetrokken knieën op een brits, die wat minder hard was gemaakt door er een deken op te leggen. Ann hield haar hand vast en probeerde haar moed in te spreken. Sophie stond

aan het voeteneind. Ze schoof Elizabeths rokken tot boven haar knieën omhoog. Zelfs in het licht van de kaarsen, die het van de buitenwereld afgesloten vertrek verlichtten, was te zien hoe bleek haar gezicht was.

‘Gaat het wel?’ Amalia sloeg een arm om Sophies schouder. ‘Weet je wat je precies moet doen?’

‘Ik denk het.’ Sophie keek haar onzeker aan.

‘Je kunt het, Sophie!’ Elizabeth sprak haar hofdame moed in. Ondanks de pijn van de op elkaar volgende weeën, was ze er helemaal bij. ‘Goed dat je er bent, Amalia, dan kun je haar helpen.’ Ze kreunde. ‘Daar komt er weer een.’

Amalia keek snel de andere kant op, naar Louise, die een nieuw houtblok op het vuur onder de waterketel legde.

‘Wil jij straks de navelstreng doorsnijden, Amalia?’ Elizabeth kromde haar lichaam, haar handen grepen de deken vast. ‘Je mag niet vergeten om de dolk eerst in het vuur te houden en er daarna brandewijn over te gieten.’ Ze knikte naar een tafeltje waarop een kruikje stond. ‘Oooo...’ Haar gezicht was nat van het zweet. ‘Nog even... Het komt, Sophie. Help me.’

Amalia voelde zich zo duizelig worden, dat ze zich aan een stoel moest vastgrijpen. Ze zag een hoofdje verschijnen, en bloed, veel bloed, daarna een lijfje, dat Sophie wonderlijk kalm naar buiten trok. En nog steeds was Elizabeth er helemaal bij.

‘Wat is het?’

‘Een jongetje, majesteit. U hebt weer een zoon.’

Elizabeth zag kans om te glimlachen. ‘Nu de navelstreng, Amalia.’

Ze pakte de dolk, hield hem in het vuur en overgoot hem met brandewijn. Daarna gaf ze hem aan Ann, die bij het hoofdeinde stond en de geboorte minder heftig had beleefd dan zij. ‘Doe jij het maar. Mijn handen trillen nogal.’

‘Amalia toch. Voor iedere vrouw is er een eerste keer,’ stelde Elizabeth haar gerust ‘Pak jij de windsels maar om het bloeden te stelpen. En Louise, help jij Sophie met het wassen.’

Sprakeloos keek Amalia naar Elizabeth. Zelfs nu zag ze nog kans om de regie in handen te houden. Goed, dit was haar vijfde kind, en lang had de bevalling niet geduurd. Maar toch. Wat was die vrouw een doorzetter.

‘Weet u al hoe hij gaat heten, majesteit?’ durfde Louise te vragen nadat de baby was gewassen en zo goed en zo kwaad als het kon was ingebakerd. Ze legde hem op de borst van de koningin, die hem liefdevol in haar armen sloot.

‘Maurits. Hij zal Maurits heten, naar een neef van me. Als ik weer op de been ben, reizen we naar de Nederlanden. Maurits heeft beloofd dat hij ons onderdak zal verlenen totdat we Boemen terughebben.’

Deel 1

1622-1629
Dromen

's-Gravenhage, najaar 1622

‘Amalia, Amalia... Wacht even.’

Sophie kwam haar vanuit de grote zaal van het paleis achterna hollen. Ze had pretogen en er speelde een ondeugend lachje om haar mond.

‘Een briefje van Mooi-Heintje.’

Iets te gretig stak Amalia haar hand ernaar uit en Sophie trok het plagerig weg.

‘Geef nou. Van wie heb je dat gekregen?’

‘Van zijn koetsier. Had je niet in de gaten hoe Mooi-Heintje zo even naar je zat te kijken? Hij had meer aandacht voor jou dan voor koningin Elizabeth. Die heeft dat vast gemerkt en gaf je daarom meteen toestemming om te vertrekken,’ plaagde Sophie verder. ‘Misschien voelde ze zich wel beledigd.’

‘Er zijn nog steeds genoeg mannen die haar het hof maken.’ Amalia grinnikte. ‘Vooral omdat ze koningin is, nou ja, is geweest. Geef op dat briefje.’

Ze vouwde het open en las snel de inhoud. Daarna fronste ze haar wenkbrauwen, haar ogen zochten die van Sophie. ‘Weet je zeker dat dit van Mooi-Heintje komt?’

‘Van zijn koetsier, ja, geen vergissing mogelijk. Waarom vraag je dat?’

De deur van de grote zaal ging open. Geroezemoes van stemmen, een heldere kinderlach en het gekrijs van een papegaai werden hoorbaar. Een bediende in livrei passeerde hen rakelings. Hij

droeg een groot dienblad, afgeladen met lege glazen en schaalpjes.

‘De ontvangst is nog niet afgelopen. Jij mocht toch wel weg, hè?’ Amalia keek bezorgd. ‘Als koningin Elizabeth je opeens nodig heeft en je bent er niet...’

‘Ik ga zo terug. Ze heeft Mooi-Heintje nu voor zichzelf, dus mist ze me niet meteen. Bovendien wilde ik jouw gezicht zien terwijl je het briefje las. Wat schrijft hij? Weer een uitnodiging om samen uit rijden te gaan? Of is hij deze keer directer: “Lieve Amalia, ik voel me zo eenzaam ’s nachts in bed, en alleen jij kunt me opwarmen.”’

Sophies lach werkte aanstekelijk. Toch stond Amalia’s gezicht snel weer ernstig. ‘Nee, dit is iets anders, iets wat ik om eerlijk te zijn niet goed begrijp.’

‘Als je zijn bedoeling maar begrijpt. Hij krijgt de andere hofdames van koningin Elizabeth zonder veel moeite zijn bed in, behalve haar voornaamste, en dat steekt hem.’

‘Ah... Hij heeft jou dus ook al geprobeerd te verleiden,’ constateerde Amalia met een lachje.

‘Wie weet komt dat nog. Als jij hem lang genoeg aan het lijntje houdt, wordt hij misschien wel zo wanhopig, dat hij mij opeens ziet staan.’

‘Zo dom ben je toch niet, hè?’

Sophie haalde haar schouders op. ‘Er wordt gefluisterd dat zijn broer Maurits zes maîtresses onderhoudt, bij wie hij negen kinderen heeft. Een van die vrouwen woont in een groot huis net buiten Den Haag en ze heeft er een mooi leven.’

‘Margaretha van Mechelen, bedoel je?’ Amalia trok meewarig haar neus op. ‘Ze heeft al twee zoons van hem. Denk aan je reputatie, Sophie. Vergooi jezelf niet.’ Ze gaf het briefje aan haar vriendin. ‘Lees het gerust. Er staat niets onbetamelijks in.’

‘Beminde freule Amalia, gravin van Solms,’ las Sophie hardop. ‘Vanochtend gaf een zwart bericht mij grote vreugde. Ik hoop u snel weer te zien.’ Sophie schudde haar hoofd. ‘Ik begrijp hier ook niets van. Hij heeft het niet ondertekend, zelfs zijn initialen er niet onder gezet.’

‘Wat moet ik er nou mee?’

‘Hij verwacht blijkbaar geen antwoord, dus kan ik weer teruggaan naar de zaal.’

‘Misschien laat hij er iets over los tegen de koningin.’ Amalia keek Sophie hoopvol aan. ‘Probeer goed af te luisteren en kom het me meteen vertellen als je iets opvangt.’

‘Ik dacht dat je je niet wilde vergooien aan een van die schuinsmarcheerders van Oranje.’

‘Dat wil ik ook niet.’ Ze aarzelde of ze Sophie zou vertellen wat ze wél wilde. Toen ze nog in Praag woonden en een huwelijk met Hubert van Anhalt steeds waarschijnlijker werd, had ze Sophie in een vertrouwelijk moment verteld, dat ze stiekem droomde van haar eigen paleis en haar eigen hofhouding. Sophie had er maar wat om gelachen en plagerig gezegd dat ze het veel te hoog in haar bol had. Maar tot haar grote verdriet was Hubert gesneuveld tijdens de veldslag om Praag. Bijna twee jaar had ze om hem gerouwd, en nu was er opeens een andere prins die belangstelling voor haar had.

‘Waarom zeg je niets?’

‘Omdat... Ach, ik wil het spelletje wel een tijdje meespelen, tot hij naar adem hapt. Mooi-Heintje is bijna veertig en serieuze plannen heeft hij blijkbaar nog niet. Veel te afwisselend, al die zwijmelende minnaressen die verblind zijn door zijn titel, en hopen een graantje mee te mogen pikken van de rijkdom van de Oranjes. Maar eens komt er een moment waarop hij daar anders over gaat denken.’

‘Tjonge... Je hebt er goed over nagedacht.’ Sophie grinnikte. ‘Die knappe prins zit toch vaker in je hoofd dan je wilt toegeven.’ Ze knipoogde, draaide zich om en liep terug naar de ontvangstzaal.

’s Avonds hielp Amalia koningin Elizabeth zich klaar te maken voor de nacht, een intiem moment dat de koningin alleen deelde met haar *lady of the bedchamber*, haar eerste hofdame. Soms babbelde Elizabeth er vrolijk op los en hoefde ze zich niet strikt aan de

hofetiquette te houden. Een etiquette die de koningin had meegenomen van het hof in Praag.

Nu was Elizabeth opvallend stil. Terwijl ze het korset van de koningin los reeg, dwaalden Amalia's gedachten af. Dat koningsprookje had maar één winter geduurd. En nu waren Elizabeth en Frederik veroordeeld tot ballingschap in de Nederlanden. Maurits van Oranje, Frederiks neef, had hun twee grote huizen ter beschikking gesteld. Die waren natuurlijk niet te vergelijken met het paleis in Praag, maar Elizabeth en Frederik konden er wel een kleine hofhouding voeren.

‘Een gouden rijder voor je gedachten, Amalia,’ zei Elizabeth onverwachts.

Amalia trok van schrik de veter bijna weer strak. ‘Weet u het zeker? Zoveel geld kan ik goed gebruiken, hoor,’ antwoordde ze luchtig. Ze had zich alweer hersteld. Voor geen goud zou ze aan de koningin vertellen dat prins Frederik Hendrik haar gedachten beheerste sinds ze zijn mysterieuze briefje had ontvangen.

‘Vertel. Welke man heb je nu weer het hoofd op hol gebracht?’ plaagde Elizabeth. ‘Zal ik eens een geheimpje vertellen?’

‘Daar hoeft u toch niet die gouden rijder voor terug te betalen?’

Elizabeth schoot in de lach. ‘Je bent net zo onbeschaamd als onbetaalbaar, Amalia.’

De koningin liet regelmatig merken dat ze sinds hun vlucht en de barre tocht hierheen meer op haar gesteld was geraakt.

‘Wil je het horen?’

‘Als ik nee zeg, zult u me nog nieuwsgieriger maken.’ Amalia zuchtte overdreven. ‘Vooruit dan maar.’

‘Je hebt mijn tante Sofia weleens ontmoet, hè?’ vroeg Elizabeth toen ze was uitgelachen.

‘Ja. Zij is toch de vrouw van de Friese stadhouder, en hij is weer familie van de twee Oranjepinsen?’

‘Toe maar.’ Nadat Amalia haar nachtjapon over haar hoofd had laten zakken, keek Elizabeth haar hofdame onderzoekend aan. ‘Waar komt opeens je belangstelling voor die Oranjepinsen vandaan?’

‘Eerst uw geheimpje,’ redde Amalia zich eruit.

‘Eerlijk oversteken, afgesproken?’

Ze knikte wat verslagen. Elizabeth leek soms door haar heen te kunnen kijken, en uiteindelijk kreeg ze alles wel uit haar.

‘Mijn tante Sofia was van je onder de indruk. “Waarom is zo’n mooie hofdame nog niet getrouwd,” zei ze. “Die kan mannen van- gen alsof het vogeltjes zijn.”’

Ze voelde hoe ze bloosde. ‘U weet toch waarom?’

‘Dat is waar. Maar nu komt het volgende geheimpje, dat al snel geen geheim meer zal zijn.’ Elizabeth liet zich op een bankje voor haar toiletspiegel zakken en lachte geheimzinnig. ‘Of heb je het al gehoord?’

‘Ik weet niet wat u bedoelt.’

‘Je kijkt zo onnozel, dat ik geneigd ben je te geloven.’

Elizabeth keek haar nu zo doordringend aan, dat ze zich nog on- gemakkelijker begon te voelen.

‘Een van die Oranjeprinsen over wie je het net had, wist het wel. Heel opvallend vond ik dat.’

‘Bedoelt u prins Frederik Hendrik, die hier vanmiddag zijn op- wachtting maakte?’ Ze probeerde het luchtig te laten klinken, alsof het haar niet echt interesseerde.

‘Ah. Je weet het dus wel?’

‘Nee, echt niet. Ik weet niet waar u het over hebt.’

Elizabeth glimlachte en trok haar schouders even op. ‘Waarom zou je er tegenover mij over liegen? Je bent gered, lieve Amalia, mijn kleine hofdame. Ik ben oprecht blij voor je.’

‘Wat bedoelt u toch? Vertel het me alstublieft.’

Ze keek kennelijk zo wanhopig, dat Elizabeth medelijden met haar kreeg. Ze schoof een stukje opzij en tikte met haar hand op het bankje. ‘Kom zitten.’

Aarzelend deed ze wat haar was gevraagd. Zo ongedwongen was de koningin nooit eerder tegen haar geweest.

‘Jij bent mijn eerste hofdame, en dat heeft ook een nadeel.’

‘Volgens de hofetiquette wordt van mij verwacht dat ik met de

eerste kamerheer van uw man trouw als ik uw eerste hofdame wil blijven.' En dat gaat niet gebeuren, dacht ze er meteen achteraan. Die man heeft geen geld en geen status.

'Ik wil jou voor geen goud kwijt,' zei Elizabeth glimlachend. 'Maar ik zou het wel erg vinden als je ongelukkig werd in een huwelijk met een straatarme baron om wie je volgens mij niets geeft.'

'Dat mag u nooit hardop tegen uw man zeggen.' Amalia deed of ze schrok. 'Als hij het doorbrieft aan zijn kamerheer...'

'Dat gaat niet gebeuren, Amalia. Ik zei net toch dat je gered bent. Baron Frederik Karl Swihowsky is namelijk een paar dagen geleden overleden aan verwondingen die hij opliep tijdens een gevecht met de Spanjaarden.'

'Wat een opluchting!' Ze liet het zich zo spontaan ontvallen, dat de koningin opnieuw in de lach schoot.

'O, neemt u me niet kwalijk. Wat erg voor uw man dat hij zijn eerste kamerheer nu moet missen,' zei ze schuld bewust.

'Maar ik *hoef* j^ou niet te missen. Je bent nu van je verplichting ontheven en vrij om te trouwen met wie je wilt. Nou ja, bij voorkeur met iemand die mijn instemming heeft,' voegde Elizabeth eraan toe.

Amalia haalde een keer diep adem en liet de lucht langzaam weer ontsnappen. *Vanochtend gaf een zwart bericht mij grote vreugde.* Mooi-Heintje wist dus ook dat de kamerheer van de koning was overleden, en onmiddellijk stuurde hij haar een briefje. Zenuwachtig plukte ze aan het lijfje van haar jurk. Hij hoopte haar snel te zien. Nee, dat kon niet waar zijn. Hij speelde gewoon een spelletje met haar. Daar mocht ze niet intrappen.

'Nog een gouden rijder voor je gedachten, Amalia. Is het je opgevallen dat de prins vanmiddag meer oog had voor jou dan voor zijn gastvrouw?'

'Eh... Niet echt.'

'Laat hem dat ook maar geloven,' zei Elizabeth met een knipoog. 'Je bent mooi, jong en intelligent, Amalia. En dat is soms belang-

rijker dan een titel die je onverwachts krijgt. Hoe vind je het om dat uit mijn mond te horen?’

Ze dacht lang na voor ze antwoordde. ‘Dat raakt me, majesteit, meer dan ik kan zeggen.’

Elizabeth legde even haar arm om Amalia’s schouders. ‘Precies de goede woorden, mijn kleine hofdame. Doe geen domme dingen met die prins. Daar heb je te veel klasse voor. Houd je me op de hoogte?’

Als antwoord diepte Amalia het briefje op uit een zak van haar jurk en gaf het aan de koningin.